

דף נד.

עין משפט א.

או"ח סימן ריה פעיף א

א. הרואה מקום שנעשו בו נסים לישראל כגון חומת יריחו ^ב מברך שעשה נסים לאבותינו במקום הזה, ומברך בהזכרת שם ומלכות ^א.

עין משפט ב ג.

או"ח סימן רכה פעיף א

א. על הימים ונהרות והרים וגבעות ומדברות מברך ^ק עושה מעשה בראשית ^ר.

ועל הים הגדול ^ש שעוברים בו לארץ ישראל ולמצרים מברך בא"י אמ"ה עושה הים הגדול.

עין משפט ד.

או"ח סימן ריה פעיף ג

ג. כל אלו הדברים אינם אלא ברואה אותם משלשים יום לל' יום ^ת ואז הם חובה כמו בפעם הראשונה.

פ. והיינו חומת יריחו שנבלעה במקומה, ברכות נ"ד. ודוקא שניכר הנס מתוך המקום אבל על נס שלו אפי' לא ניכר הנס מתוך המקום מברך, מ"א ס"ק א'.

זה"ה מקום שעברו ישראל בים סוף ומעברות הירדן בימי יהושע, רש"י ברכות נ"ד, ודוקא שרואה המקום שעברו, ואם אינו יודע יברך בלי שם ומלכות, ועיין כה"ח אות ד'.

צ. ודלא כהראב"ד שכתב דברכות הראייה בלי שם ומלכות, ודעת האחרונים לברך בשם ומלכות, כה"ח אות ה'.

ק. והיינו כל ל' יום.

ר. כיון שיסודן מאז בריאתו של עולם הוא שבחו של מקום שעדיין הם קיימים וק"ו לעושה אותם שהוא קיים.

וכיון שאינם אלא במקומם מברך עושה מעשה בראשית ולא שכוחו וגבורתו מלא עולם כמו זיקים ורעמים שנשמעים במקומות רבים. כה"ח אות ד'.

ש. וי"א דהוא ים אוקינוס שמקיף העולם, וע"כ מספק יש לברך על הים התיכון מעשה בראשית ובוה יוצא לכ"ע, כה"ח אות ה'.

ומפני גודלו של הים קובע ברכה לעצמו.

ת. היינו חוץ מיום שראה ויום שעומד בו. ובלי שם ומלכות יברך גם בתוך ל' יום, כ"כ הב"ח.

או"ח סימן רכד פעיף יג

יג. כל ברכות הראייה אם חזר וראה אותם בתוך ל' יום אינו חוזר ומברך.

עין משפט ה. או"ח סימן רכב פעיף ב

ב. על שמועות רעות מברך דיין האמת.

עין משפט ו ז. או"ח סימן רל פעיף א

א. המתפלל תפלה על מה שעבר הרי זו תפלת שוא * כגון היתה אשתו מעוברת אחר ארבעים יום * אל יאמר יה"ר שתלד אשתי זכר. אלא יתפלל האדם על העתיד ויתן הודאה על העבר.

עין משפט ט. או"ח סימן ריח פעיף ה

ה. מי שנעשה לו הרבה נסים, בהגיעו לאחד מכל המקומות שנעשה לו נס צריך להזכיר כל שאר המקומות * ויכלול כלם בכרכה אחת.

עין משפט י. או"ח סימן ריח פעיף ב

ב. על נס שנעשה לקצת מישראל * כל זמן שלא נעשה לכל ישראל או

א. אין לאדם לבקש דבר שאינו נעשה כפי הטבע ולא יתפלל שהקב"ה יעשה לו נס בשינוי העולם.

ב. אבל תוך מ' יום שלא נגמר צורת הולד יכול להתפלל.

ו בספר הגילגולים הקדמה יו"ד כתב דהכל תלוי בשעת הזיוג במחשבת האיש והאשה ואם שניהם מכוונים לדבר מצוה הולד יהיה צדיק ואם הבעל מכוון אך האשה אינה מכוונת יהיה רשע באור פנימי ובאור מקיף שמצד הבעל יהיה צדיק ועם הזמן האור המקיף גובר על אור פנימי ונהפך לטוב, ואם האשה מתכוונת לשם מצוה והבעל לא כוון הילד יצא רשע באור מקיף, כה"ח אות ג'.

ג. ואם הלך באותו היום למקום האחר שאירע בו הנס וכבר הזכירו בכרכתו במקום הראשון י"א שאין לברך, וי"א לברך. וי"א שבאותו יום לא יברך, אבל ביום אחר מברך הגם שלא עבר ל' יום מברכתו במקום הראשון, ועיין בכה"ח אות כ"ב.

ד. מגמ' שבת ל"ג ע"ב משמע דכשנעשה לאדם נס יתקן צרכי רבים בעיר, וה"ה לחבר ספר בדבר שהוא צורך רבים או להדפיסו, כה"ח אות ו'.

רובן, ואפי' נעשה לקצת שבטים אין מברכין עליו.

עין משפט כ.

או"ח סימן ריח פעיף ד

ה. ד. הרואה מקום שנעשה נס ליחיד אינו מברך, אבל הוא בעצמו מברך ה' שעשה לי נס במקום הזה, וכל יוצאי ירכו' ג"כ מברכין שעשה נס לאבי' במקום הזה.

עין משפט ל.

או"ח סימן ריח פעיף א

עיין לעיל עין משפט א.

דף נד:

עין משפט א.

או"ח סימן ריח פעיף ה

ה. ח. הרואה אשתו של לוט' מברך שתים עליה אומר "דיין האמת" ועל לוט אומר "זוכר הצדיקים" ט, ומברך בשם ומלכות.

עין משפט ב.

או"ח סימן ריח פעיף א

א. א. ארבעה צריכים להודות': יורדי הים כשעלו ממנה, והולכי מדברות

וַיִּשְׁמַע יְהוָה בְּפִי מִצְרַיִם, כַּהֲ"ח אוֹת ח'.
 ויש שעושים בכל שנה באותו יום שנעשה להם הנס תפילות ותשבחות ואח"כ לשמוח עם רעיו והוא מנהג טוב, ועיין בכה"ח אות ט' שגם הרמב"ם נהג כן.

ה. וַיִּשְׁמַע מִי שִׁנְפֵל מִן הַסּוּלָם וּבִשְׂרָו עָלָיו יִכָּאֵב לֹא יִבְרַךְ לֹא בִּרְכַת הַגּוֹמֵל וְלֹא שֶׁעָשָׂה לִי נֶס אֲלֵא בְּלִי שֵׁם וּמַלְכוּת, כַּהֲ"ח אוֹת י"ח.

ו. וְכָל יוֹצְאֵי יִרְכּוּ שׁוֹתֵפִים בְּאוֹתוֹ נֶס כִּי הִבִּי' בְּשֵׁם הַרְשָׁב"א, וּלְפִ"ז אוֹתָם שְׁנוּלְדוּ לְפָנָי הִנֵּס אֵינָם מְבָרְכִים וְכךָ דַּעַת י"א בַּהֲגַהֲבִי, וְהַבְּרַכִּי יוֹסֵף חוֹלֵק בִּזְהָ, וְע"כ כִּיּוֹן דְּאֵיכָא פְּלוּגְתָּא אוֹתָם שְׁנוּלְדוּ קוּדֵם הִנֵּס יִבְרַכּוּ בְּלִי שֵׁם וּמַלְכוּת, כַּהֲ"ח אוֹת י"ט.

ז. וְאֵם הֵם רַבִּים מִיוֹצְאֵי יִרְכּוּ יִאֲמָרוּ לְאֲבִינוּ, וְבֵן הַבֵּן יִאֲמַר לְאֲבוֹתָי אוֹ לְזַקְנֵי, וְעֵינֵן בְּכַהֲ"ח אוֹת כ'.

ח. דוּהַ כְּמוֹ נֶס שֶׁלֹּא כִּמְנַהֵג הָעוֹלָם, מ"א ס"ק י'.

ט. וַיִּשְׁמַע הַיִּינוֹ אֲבָרָהָם שֶׁבִּזְכוּתוֹ לוֹט נִיצַל, וְעֵינֵן בְּכַהֲ"ח אוֹת ל"ו.

י. בְּרִכּוֹת נ"ד, גַּם מִי שֶׁנִּתְחַיֵּב בְּאַרְבַּעַתָּן אֵינוֹ מְבָרַךְ אֲלֵא אַחַת.

כשיגיעו לישוב^כ, חולה^ל שנתרפא, ומי שהיה חבוש בבית האסורים^מ ויצא. וסימן לדבר "וכל החיים יודוך סלה" ח'בוש, י'סורים, י'ם, מ'דבר.

או"ח סימן ריט סעיף ב

עין משפט ג.

ב. הברכה שמברך היא "ברוך א"י אמ"ה הגומל לחייבים טובות שגמלני כל טוב"^נ. והשומעים עונים מי שגמלך כל טוב^ו הוא יגמלך כל טוב סלה.

קטן פחות מבן י"ג שנים אינו מברך הגומל דלא שייך לומר לחייבים דלאו בר עונשין הוא, ועיין בכה"ח אות ב'.

ו. אשה ג"כ חייבת בברכת הגומל ותעמוד בעזרת נשים וישמעו עשרה ברכתה או בפני עשרה אנשים מקרוביה ומיודעיה ואם א"א תברך בלי שם ומלכות, כה"ח אות ג'.

ז. ואפי' נעשה להם נס ביים וניצלו מטביעה א"צ לברך אלא עד שיגיע ויעלה מן הים.

גם אם עשה מנוחה לא לזמן ארוך במקום אחד ואח"כ ממשיך ללכת במדבר א"צ לברך אלא כשיגיע למחוז חפצו, וי"א אפי' מתעכב לזמן ארוך בעיר מסוימת ואח"כ ממשיך במסעו אינו מברך עד שמגיע למחוז חפצו, כה"ח אות ד'. וע"כ למעשה גם בהולך להשתטח על קברי הצדיקים ומתעכב שם רק יום או יומיים לא יברך אלא עד שישוב לביתו, שם אות ה'.

ח. ואינו מברך אלא עד שילך על בוריו. ולפ"ז יולדת אינה מברכת אלא עד שיעברו ז' ימים כי אז נתרפאת לגמרי, שם אות ז'.

חולה שנתרפא בימי אבלו יברך הגומל בפני עשרה אבל לא יעלה לס"ת. מי שנתחב לו עצם בתוך גרונו וניצל, או עלה בסולם ונפל וחשש באבריו ולא נפל למשכב יברכו בלא הזכרת שם ומלכות, שם אות י'.

י. היינו על עסקי נפשות, אך מנהג העולם לברך גם על ממון ואפי' בבית האסורים של כבוד, שם אות י"א. ובברכה מבית האסורים לא יברך בשו"מ דשמא יתפסוהו, שם אות י"ג.

יא. ולכתחלה יש לברך הגומל ביום ולא בלילה שזה נתקן כנגד קרבן תודה ואינה אלא ביום, ורק מפני איזה צורך אם בירך בלילה בדיעבד יצא, כה"ח אות י"ד מח"ס. והמברך יהיה בעמידה והאחרים בישיבה, ומ"מ יצא בדיעבד בישיבה, כה"ח אות ט"ו. "וכל טוב" יהיה בחולם משום שהיא סוף ברכה ואינה סמוכה לתיבה שאחריה, שם אות ט"ז.

יב. ואם לא ענו אינו מעכב, מ"א ס"ק ב'.

עין משפט ד.

או"ח סימן ריט סעיף ג.

ג. צריך לברך ברכה זו בפני עשרה ^ע ושנים מהם ת"ח ^פ דכתיב וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו, ואם אין ת"ח לא ימנע מלברך.

נהגו לברך אחר קריאת התורה ^ז כיון שיש שם עשרה, ואם בירך בפחות מעשרה י"א דיצא וי"א שלא יצא ^ק וע"כ יחזור ויברך בלי שם ומלכות.

עין משפט ה.

או"ח סימן ריט סעיף ד.

ה. ד. בירך אדם אחר בנוסח זה: "בא"י אמ"ה אשר גמלך כל טוב" וענה אמן יצא. ה"ה אם אמר בריך רחמנא מלכא דעלמא דיהבך לן, וענה אמן יצא ^ר.

הגה: ואין זו ברכה לבטלה ע"י המברך אע"פ שלא נתחייב בה כיון שאינו מברך אלא דרך שבח והודאה על טובת חבירו ששמח בה ^ש.

ע. ובעל הנס מן המנין, וי"א דבעינן עשרה חוץ מהמברך וע"כ אם אפשר להחמיר עדיף לצאת לכ"ע, ועיין בכה"ח אות י"ט. ולדעת התוס' צריך עשרה ועוד שני ת"ח ולכתחלה יש להזהר גם בזה, שם אות כ"א.

פ. היינו שראויים להוראה, מ"א ס"ק ג'.

צ. ואין חובה שיעלה לס"ת, שם אות כ"ד, ויברך תוך ג' ימים שבא מן הדרך ולא ימתין לס"ת אם יעברו עד אז ג' ימים, כה"ח אות כ"ה.

ק. והמברך בלחש אפי' בפני עשרה כאילו בירך שלא בפני עשרה וצריך לחזור ולברך בלי שם ומלכות, כה"ח אות כ"ו.

ר. וגם צריך שנתכוון לצאת בברכה זו והמברך נתכוון להוציא השומע, ועיין בכה"ח אות ל"א די"א דגם בלא נתכוון המברך להוציאו יצא.

ש. והיום אין נוהגים לברך על אחר, כה"ח אות ל"ד.